

Kazalnik - primarna odprtost slovenskih gozdov 2023

dr. Jaša Saražin, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
Gašper Ogrin, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 16.12.2024 (<https://doi.org/10.20315/10.20315/IG.2024.0059>)

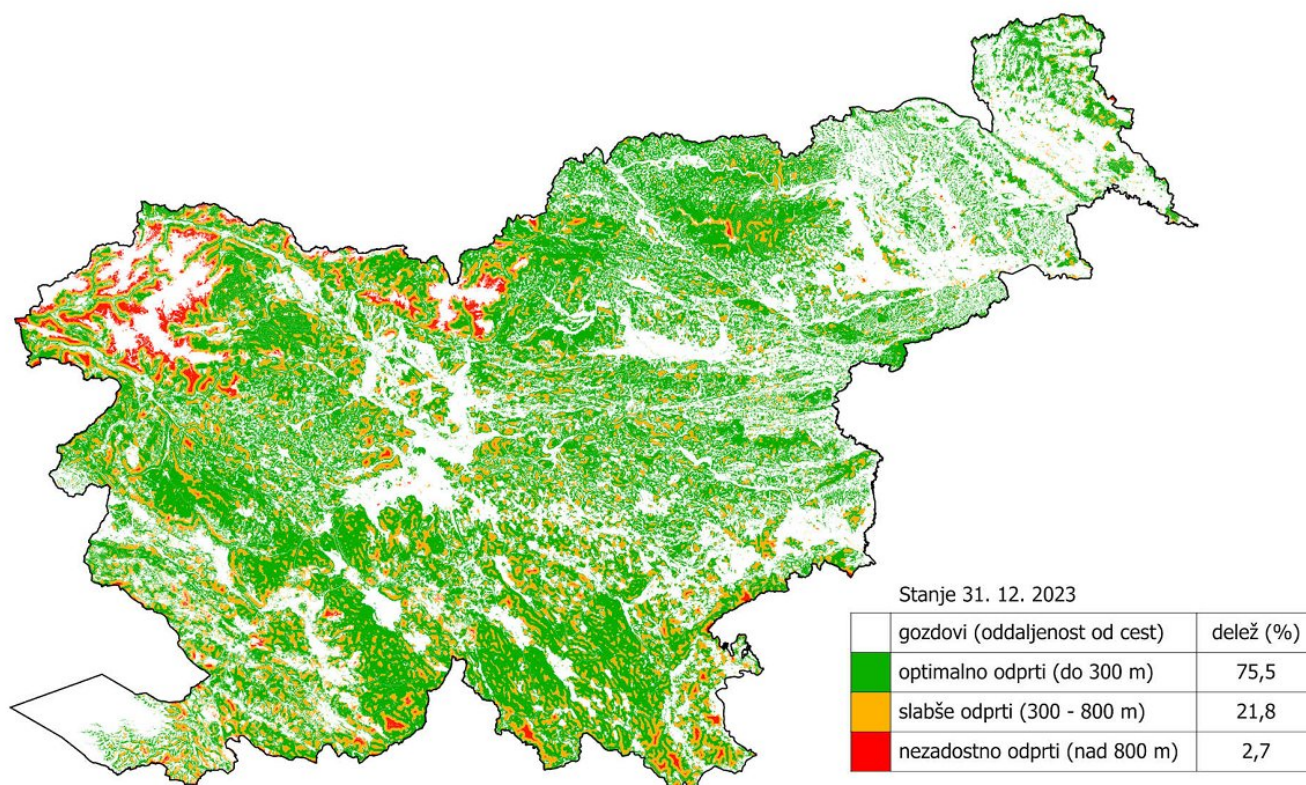

Kazalnik definira stanje primarne odprtosti gozdov na Slovenskem. Za potrebe gospodarjenja z gozdovi kazalnik prikazuje stanja iz let 2013, 2020 in 2023. Ob zadnji posodobitvi kazalnika pa je prikazana tudi primarna odprtost gozdov za potrebe gašenja gozdnih požarov (stanje 2023). V

kazalniku je naslovljeno tudi vzdrževanje tega prometnega omrežja.

Odprtost gozdov

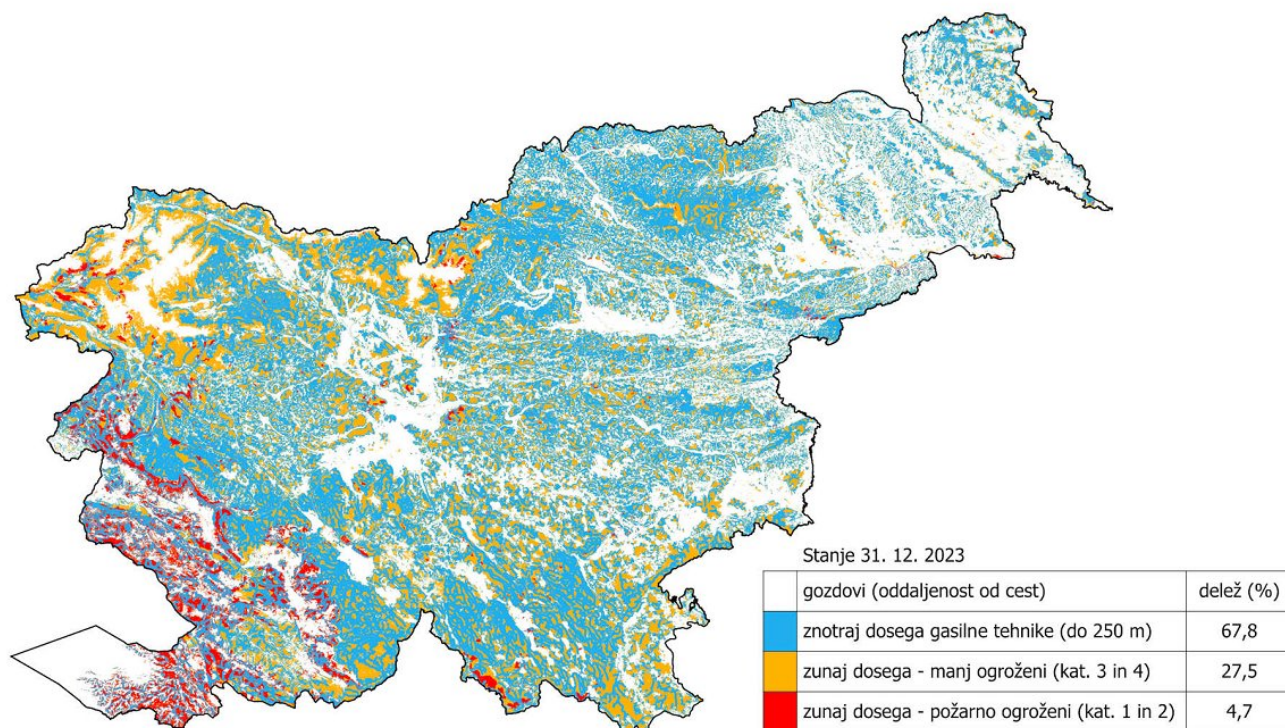
Odprtost slovenskih gozdov zelo počasi, a vztrajno raste. V minulem triletnem obdobju se je letno povprečno zgradilo le 11 km gozdnih cest in 5 km protipožarnih prometnic.

Slika 1: Primarna odprtost gozdov (Vir podatkov: ZGS, prikaz GIS)

Slovenski gozdovi so dobro odprti s primarnimi prometnicami. Po predstavljeni metodologiji ocenjujemo, da je 75,5 % slovenskih gozdov optimalno odprtih, 21,8 % gozdov je slabše odprtih, medtem pa je 2,7 % gozdov nezadostno odprtih za izvoz gozdnih lesnih sortimentov (GLS) s tovornjaki (primarna odprtost gozdov).

Primarna odprtost gozdov za potrebe gašenja gozdnih požarov je zadovoljiva tam, kjer je manjša požarna ogroženost (69,0 %), nezadovoljiva pa tam, kjer je večja požarna ogroženost (59,0 %).

Slika 2: Primarna odprtost gozdov za potrebe gašenja gozdnih požarov (Vir podatkov: ZGS, prikaz GIS)

Stanje tako počasi sledi v smeri cilja. Za potrebe gospodarjenja z gozdovi bo potrebno v prihodnje še naprej zgoščevati mrežo primarnih prometnic v večnamenskih gozdovih.

Za potrebe gašenja gozdnih požarov, pa je zgoščevanje primarnega prometnega omrežja potrebno predvsem v gozdovih z veliko in zelo veliko požarno ogroženostjo.

Vzdrževanje obstoječega omrežja

Konec leta 2023 je celotno omrežje primarnih gozdnih prometnic štelo 12831 km. Ugotovljeno je bilo, da so letni stroški vzdrževanja gozdnih cest v zadnjih letih močno narasli. V primerjavi s prejšnjim obdobjem, ko so bili povprečni stroški večinoma pod 1000 €/km, so ti v letu 2023 narasli na 1682 €/km.

Sistemskemu vzdrževanju celotnega omrežja bo tudi v prihodnosti potrebno posvečati izdatno pozornost, da bo celotno omrežje kos tako potrebam rednega gospodarjenja z gozdovi, kot tudi spoprijemanju z naraščajočim obsegom vremenskih ujm. Tako v gozdnih požarih leta 2022, kot tudi pri hudourniških poplavah leta 2023, je omrežje gozdnih prometnic imelo pomemben vpliv na razplet intervencij. V obeh primerih bi lahko pozitivno vlogo gozdnih prometnic na razplet intervencij še povečali, če bi bile te bolje vzdrževane. Ciljno financiranje protierozijskega vzdrževanja gozdnih prometnic in financiranje vlaganj v protipožarno infrastrukturo Skupne kmetijske politike, ki se je začelo v letu 2024, je že korak v pravo smer, ki pa ga bo potrebno še dodelati v prihodnje.

Literatura oz. reference

- Saražin J., Ogrin G. 2024. Primarna odprtost gozdov. Kazalniki – InfoGozd – skrbno z gozdom. <https://wcm.gozdis.si/sl/podatki/kazalniki/podatki/2021090722550470/primarna-odprtost-gozdov>
- Krč J., Beguš J. 2011. Zasnova modela določanja odpiranja gozdov z gozdnimi cestami za potrebe gozdnogospodarskega načrtovanja. XXVIII gozdarski študijski dnevi.
- Pičman D. 2007. Šumske prometnice. Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- Podatki o gozdnih prometnicah ter sestojih, stanje 31.12.2023. Zavod za gozdove Slovenije.
- Poročilo o izvajanju nacionalnega gozdnega programa v obdobju 2015–2019. 2021. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.
- Poročila o gozdovih 2014-2023, Zavod za gozdove Slovenije
- Potočnik I., 2009. Gozdne prometnice, študijsko gradivo. Biotehniška fakulteta
- Pravilnik o gozdnih prometnicah (Uradni list RS, št. 4/09)
- Resolucija o nacionalnem gozdnem programu (Uradni list RS, št. 111/07)
- Saražin J. 2022. Predlog metodologije za določanje gozdov odprtih s primarnimi prometnicami. JGS, Gozdarski inštitut Slovenije
- Saražin J. 2023. Dostopnost slovenskih gozdov za potrebe gašenja gozdnih požarov. UJMA, 37: 240-248
- Uredba o pristojbini za vzdrževanje gozdnih cest. UR. L. 38/94. Zakon o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93 in dopolnitve)
- Zakon o cestah (Uradni list RS, št. 132/22 in dopolnitve)
- Zakon o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93 in dopolnitve)